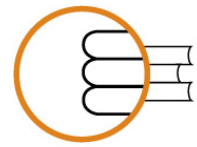

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

ISEI-IVEI
IRAKAS-SISTEMA EBALUATU
ETA IKERTZEKO ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE EVALUACIÓN
E INVESTIGACIÓN EDUCATIVA

Nola kalkulatu da zaurgarritasun-indizea?

Nola kalkulatzen da zaugarritasun-indizea?

Ikasle zaugarriak

Zaugarritasun-indizeak desabantaila-egoeran dauden ikasleen proportzioa adierazten du, errendimendu akademikoan eragina duten aldagaiak kontuan hartuz.

Egoera honetan hainbat ikasle mota dago, ondoko ezaugarri edo premia bat edo batzuk izatearen arabera:

- hezkuntza-premia bereziak
- heltze-atzeratasuna
- hizkuntzaren eta komunikazioaren garapenaren nahasmenduak
- arreta- edo ikaskuntza-nahasmenduak
- ikasteko hizkuntzaren ezjakintasun handia
- gizarte- eta hezkuntza-zaugarritasun egoeran egotea
- adimen-gaitasun handiak
- hezkuntza-sisteman berandu sartu delako
- egoera pertsonalengatik edo eskola-historiagatik

Ikastetxeen arteko zaugarritasuna orekatzeko prozesuan, prozedurara egokitzen diren informazioekin lan egin behar da; beraz, zaugarritasunaren kontzeptua zabalagoa den arren, ikasturte honetako onarpen-prozesuan erabiliko den erreferentzia haur-hezkuntzako bi urteko ikasleak dira.

Adin horretan, hezkuntza-laguntzako premia espezifikoaren (HLBP) diagnostikorik ia ez dago; txosten mediko baten bidez detektatu, diagnostikatu eta egiaztatutako egoerak eta egoera sozioekonomiko oso prekariotik ondoriozta daitezkeenak baino ezin dira kontuan hartu. Kalkulu horrek, etorkizunean, ikastetxeko hezkuntza-maila guztiak barne hartu beharko ditu, detektatutako HLBP ikasleak ere kontuan hartuz eta, horrela, ikastetxe bakoitzaren zaugarritasun-egoeraren deskribapen osatuagoa lortu.

Horregatik, hasiera batean ikasleak ikastetxeetara sartzeko erabiltzen den zaugarritasunaren kontzeptua, funtsean, zaugarritasun sozioekonomikoan oinarritzen da. Hori kalkulatzeko, familien egoera sozioekonomikoaren azterketan dagoen esperientzia luzea aprobetxatzen da, indize sozioekonomikoaren eta kulturalaren (ISEK) kalkularen bidez. Indize horrek oso ezaugarri antzekoak ditu hainbat herrialdetan eta nazioarteko ebaluazioetan, 2009az geroztik egiten ditugun ebaluazio diagnostikoez gain. Era berean, egonkortasun handia erakutsi du denboran zehar, baita erreferentziako galdetegian egindako egokitzapenekin ere.

Zaugarritasun sozioekonomikoa eta kulturala duten ikasleen definizio kuantitatiboa

Indizea kalkulatzeko familiei hainbat gaietarako buruzko galdetegi bat egiten zaie, honako informazioa biltzen duena: titulazio akademikoak, lanbideak, irakurketa-liburuak, Internetarako sarbidea, kontsulta-liburuak, literatura klasikoa, eguneroko prentsa eta aldizkari espezializatuak (paperean edo Internet bidez), ordainpeko telebista, ordenagailuak, *e-book*-ak, tabletak, *smartphone*-ak, automobilak, bainugelak, logelak, etab. Elementu bakoitzak oso informazio gutxi ematen du modu bakartuan, baina, multzoan, informazio sendoa eta egonkorra sortzen dute.

Galderak aldagaietan multzokatzen dira elkarren arteko erlazioaren arabera, eta haztatu egiten dira eskala komun bat sortuz, familia bakoitzerako balio bat ezarriz. Bost aldagai erabiltzen dira, eta bakoitzak antzeko pisua du familien balio bakar hori osatzeko. Ondoko taulan adierazten dira:

Aldagaia	Pisua
Ikasketak eta prestakuntza	% 23,7
Familiaren jabetzak	% 20,3
Etxeko liburuak	% 19,3
Familiaren ondasun ekonomikoak eta kulturalak	% 18,6
Lanbideak	% 18,0
Guztira*	% 100

* Hamartarren doikuntzagatik, batura ez da zehatza. Balioak hiru hamartarrekin erabiltzen dira.

Balio hori erreferentziatzat hartzen da ikaslea gizarte- eta ekonomia-aldetik zaugarritzat joko den zehazteko. Eskola-plaza eskatu duten Euskadiko familia guztiei buruzko datuak batera aztertuta, 15 pertzentilaren azpitik daudenak zaugarriak dira (hau da, indize txikiena duten familien % 15 artean daudenak). Informazioak nahiko ongi bereizten ditu ikasle zaugarriak eta ez-zaugarriak, baina, eten-puntu guztiekin gertatzen den bezala, ezarritako mugatik oso hurbil dauden balioek zalantzak sor ditzakete. Eten-puntu hori % 15ean ezartzea Euskal Autonomia Erkidegoko eskolatzeari eta biztanleria zaugarriari buruzko hainbat daturen azterketaren ondorio da (pobrezia-arriskuan dauden familiak (ARPE), gabezia material larria duten familiak, lan-intentsitate txikiko familiak, diru-sarrera txikiak dituzten pertsonak, immigrazioari buruzko datuak...). Hasierako detekzioa egiteko egokia den erreferentzia da, baina baliteke seme-alabak dituzten familien egoera sozioekonomikoaren bilakaerarekin batera bai aldagaien osaera, bai haien pisua, egokitu egin beharko dira etorkizunean.

Zaugarritasun-indizearen kalkulua

Zaugarritasun sozioekonomikoaren indizea kalkulatzeko, zona edo ikastetxe bateko ikasle zaugarrien portzentajea hartzen da kontuan.

Zehazki, **eragin-eremu baten zaugarritasun-indizea** definitzen denean, eragin-eremu horretan erroldatutako ikasleak hartzen dira kontuan; erreferentzia ez da eragin-eremuan eskolatutako ikasleak, baizik eta eremu horretan benetan bizi direnak. Helburua da ikasleen eskolatzea orekatzea eremu berean bizi direnak kontuan hartuta.

Bestalde, **ikastetxe baten zaugarritasun-indizea** kalkulatzeko erabiltzen den erreferentzia ikastetxe horretan eskolatutako ikasleak dira; hau da, zaugarritasun sozioekonomikoa duten ikasleen proportzioa ikastetxean eskolatuta dauden ikasle guztiekiko.

Badira egoera espezifiko batzuk tratamendu desberdina dutenak. Zehazki, ikastetxea kokatuta dagoen eragin-eremuan bizi ez diren ikasleen ehuneko handia eskolatan duten ikastetxeak. Ikastetxe batean ikasleen % 20 baino gehiago ikastetxeaz bestelako eragin-eremuetatik badator, erreferentziatzeko zaugarritasun-indizea ez da eremu horrena izango, ikastetxeari kalkulaturako balio espezifiko baizik. Kalkulu hori ikastetxeko ikasleen askotariko bizilekuen eragin-eremuko zaugarritasun-indizeen batezbesteko haztatuarekin egiten da.

Zaugarritasun-indizea eta onarpen-prozesua

Ikastetxe batzuen eta besteen matrikula orekatzeko asmoz, zaugarritasun-indizearen erreferentzia bi urteko gelan erabiltzen da lehen aldiz 2023/2024 ikasturtean, horretarako eskaera egin duten ikasleei buruzko kalkuluen bidez. Erabaki hori hartu da ikasle gehienak hezkuntza-sisteman sartzeko ikasmaita 2 urteko gela dela kontuan hartuta. Izan ere, aurreko onarpen-prozesuak 12.268 eskaera jaso ditu (aurreko urtean baino % 4 gehiago), 2021ean jaiotako haurrak 14.257 izanik. Izan ere, familia batzuek ez dute eskaera egin, nahiz eta iraila baino lehen egin, eta beste batzuek, lehen aldiz hiru urteko geletan eskolatzen dute.

Onarpen-prozesuan, bi urteko ikasgeletan matrikula egitea eskatzen duten ikasleentzako indizeak kalkulatu dira, biztanleria osotik hurbilen dagoen erreferentzia baita, eta eskolatutako ikasleen ezaugarriei dagokienez, ikastetxeen orekan eragin daiteke. Horrela, egungo egoera orekatzeko prozesua malgutasunez eta pixkanaka egingo da datozen 15 urteetan.

Datu horietatik abiatuta, bai zentroaren eta bai eragin-eremuaren zaugarritasun-indizea lortzen da. Ikasturte honetako datuak azken taulan jasotakoak dira. Errazago ulertu ahal izateko, ohar hauek sartu dira:

Zaugarritasun-indizea Índice vulnerabilidad área	2023/2024 ikasturterako bi urteko gelan eskolatzea eskatu duten ikasleen arabera kalkulatuak zaugarritasun-indizea da.
Eragin-eremuaren ikastetxeak Centros del área de influencia	Ikastetxeen kopurua hiru baino txikiagoa denean ez dira datuak adierazten, zentroen konfidentziasuna mantentzeko, eremu horietako gehienak zentro bakar batek osatzen baititu. Bi urteko ikasgelako onarpen-prozesuan parte hartu duten ikastetxe publikoak eta itunpekoak sartu dira.

ERANSKINA: ERAGIN-EREMUEN ZAURGARRITASUN-INDIZEA

Lurralde Territorio	Eragin-eremua Area de influencia	Zaurgarritasun-indizea Índice vulnerabilidad área	Eragin-eremuaren ikastetxeak Centros del área de influencia
Araba	Amurrio	26,79	3
Araba	Gasteiz: 1. Zonaldea	27,78	16
Araba	Gasteiz: Zonalde 2	26,73	11
Araba	Gasteiz: Zonalde 3	15,79	12
Araba	Gasteiz: Zonalde 4	13,51	9
Araba	Laudio	10,1	5
Araba	Lautada	17,86	5
Bizkaia	Abanto Zierbana	11,11	4
Bizkaia	Amorebieta	13,43	5
Bizkaia	Barakaldo	13,25	19
Bizkaia	Basauri	20,53	8
Bizkaia	Bermeo	20,21	3
Bizkaia	Bilbao: Abando-Indautxu-Basurtu	5,86	12
Bizkaia	Bilbao: Ametzola-Iralabarri-Errekaldeberri	34,35	6
Bizkaia	Bilbao: Miribilla-San Adrian	14,77	4
Bizkaia	Bilbao: Otxarkoaga-Txurdinaga-Santutxu-Begoña	27,51	11
Bizkaia	Bilbao: San Inazio-Deustu	10,48	8
Bizkaia	Bilbao: Uribarri-Zurbaran	14,81	11
Bizkaia	Bilbao: Zazpikaleak-Atxuri	14,13	4
Bizkaia	Durango	15,79	6
Bizkaia	Elorrio	16,28	3
Bizkaia	Erandio	13,64	4
Bizkaia	Ermua	30,56	5
Bizkaia	Galdakao	12,87	5
Bizkaia	Gernika - Arratzu	9,6	5
Bizkaia	Getxo	5,45	13
Bizkaia	Leioa	6,65	10
Bizkaia	Loiu-Sondika	2,94	3
Bizkaia	Mungia	11,3	4
Bizkaia	Muskiz	10,87	3
Bizkaia	Portugalete	16,39	9
Bizkaia	Santurtzi	17,24	10
Bizkaia	Sestao	31,67	6
Bizkaia	Trapagaran	16,39	5
Bizkaia	Zalla-Sopuerta	8,33	3
Gipuzkoa	Andoain	10,13	3
Gipuzkoa	Arrasate	23,48	4
Gipuzkoa	Azpeitia	21,49	3
Gipuzkoa	Beasain	21,59	4
Gipuzkoa	Bergara	13,98	3
Gipuzkoa	Donostia: Ekialde	11,42	19
Gipuzkoa	Donostia: Erdialde	8,48	10
Gipuzkoa	Donostia: Mendebalde	4,46	14
Gipuzkoa	Eibar	20,42	7
Gipuzkoa	Errenteria	20,99	5
Gipuzkoa	Hernani	17,42	5
Gipuzkoa	Hondarribia	4,4	4
Gipuzkoa	Irun	17,06	11
Gipuzkoa	Lasartealde	10,07	3
Gipuzkoa	Lezo-Pasaia	22,02	4
Gipuzkoa	Oñati	7,23	3
Gipuzkoa	Tolosalde	14,95	6
Gipuzkoa	Urretxu-Zumarraga	21,95	3
Gipuzkoa	Zarautz	7,56	4
Gipuzkoa	Zizurkil	9,09	3
Gipuzkoa	Zumaia	17,46	3

OHARRA: taula honetan ez dira agertzen ikastetxe 1 edo 2 soilik dituzten eragin-eremuetako datuak.